

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego rozpoczynającego debatę nad stanowiskiem Wspólnoty w sprawie programu oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa

COM(2005) 275 końcowy

(2006/C 88/08)

Dnia 29 czerwca 2005 r., Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu na ten temat, wydała opinię w dniu 25 stycznia 2006 r. (Sprawozdawca: Gabriel SARRÓ IPAR-RAGUIRRE).

Na 424. sesji plenarnej w dniach 14 — 15 lutego 2006 r. (posiedzenie z dnia 14 lutego 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 100 do 1, przy 3 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

1.1 z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie debaty nad stanowiskiem Wspólnoty w sprawie programu oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa;

1.2 podkreśla chęć aktywnego uczestnictwa w wynikających z niej pracach;

1.3 zaleca Komisji, aby oprócz koniecznej koordynacji między swoimi wydziałami mającymi kompetencje w dziedzinie oznakowania ekologicznego prowadziła także ścisłą współpracę z organizacjami międzynarodowymi o kompetencjach w tej dziedzinie, jak FAO (Światowa Organizacja Żywności), WTO (Światowa Organizacja Handlu), OECD (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju), UNCTAD (Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju), ISEAL (International Social and Environmental Accreditation Labelling — międzynarodowy system akredytacji oznakowania produktów ekologicznych i społecznie odpowiedzialnych) oraz ISO (Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna);

1.4 proponuje Komisji, aby jednocześnie utrzymywała stały dialog z zainteresowanymi stronami z organizacji ekologicznych, społecznych, a szczególnie z branż przedmiotowych (rybołówstwa, przetwórstwa i handlu) oraz z konsumentami;

1.5 uważa, że w obecnej chwili oraz ze względu na skomplikowanie sytuacji w tej sprawie, lepiej jest wybrać trzecią z opcji przedstawionych w komunikacie Komisji, tj. ustalenie minimalnych wymogów dla dobrowolnych programów oznakowania ekologicznego;

1.6 stwierdza jednak, że te minimalne wymogi muszą być dosyć rygorystyczne i poparte przepisami, które będą zapobiegać ich łamaniu i przewidywać za to sankcje;

1.7 zwraca uwagę na fakt, że oznaczenia ekologiczne przyjęte już przez regionalne organizacje rybołówstwa, zgodne z uregulowaniami przyjętymi przez samą Unię Europejską (np. oznaczenie „Bezpieczne dla Delfinów” Międzynarodowego

Programu Ochrony Delfinów⁽¹⁾ (AIDCP)), powinny w każdym przypadku być poszanowane, a także należy wymagać poszanowania ich od podmiotów działających na rynku, poprzez wdrożenie jasnych przepisów wykonawczych;

1.8 wzywa Komisję, aby poświęciła szczególną uwagę problemom wynikającym z kosztów, jakie niesie ze sobą wprowadzenie oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa oraz odpowiedniego ich rozłożenia w łańcuchu wartości pomiędzy producentami, przetwórcami, dystrybutorami oraz konsumentami.

2. Uzasadnienie

2.1 W lutym 2004 r. Rada Unii Europejskiej uznała za konieczne włączenie do swojego programu politycznego otwarcia debaty w sprawie oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa. W dotyczącym tej kwestii komunikacie Rada podkreśliła, że proponuje warunki identyfikacji sposobów połowów, a także możliwości bieżącego otwarzania historii produktu, od kutra rybackiego aż do konsumenta, z zapewnieniem przestrzegania zasad odpowiedzialnego rybołówstwa i handlu.

2.1.1 Rada uważała wówczas, że Wspólnota powinna odgrywać główną rolę w tej debacie, która odbywa się na różnych forach międzynarodowych.

2.1.2 Za pośrednictwem omawianego komunikatu Komisja rozpoczęła debatę nad stanowiskiem Wspólnoty w sprawie oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa i zaprosiła pozostałe instytucje Unii Europejskiej do wyrażenia swojego punktu widzenia, czego ostatecznym celem jest stworzenie inicjatyw legislacyjnych i innych zaleceń.

2.1.3 W związku z tym do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego należy teraz wypowiedzenie się na temat tego wniosku i wyrażenie swojego stanowiska.

2.1.4 Gdy w niniejszej opinii jest mowa o „produktach rybołówstwa”, należy rozumieć, że określenie to dotyczy również produktów akwakultury, bez wchodzenia w detale szczególnych cech środowiskowych każdej z tych działalności.

⁽¹⁾ Zob.: dokument COM(2004) 764 końcowy z 29.11.2004 r., który zawiera wniosek Komisji dotyczący decyzji Rady oraz poprawka przyjęta przez Parlament Europejski, w której wyraźnie wskazano, że „(9 a) Na mocy przepisów, o których mowa w poprzednim punkcie uzasadnienia, certyfikacja »bez zagrożenia dla delfinów« (Dolphin Safe), przewidziana w AIDCP, jest na dzień dzisiejszy jedyną uznawaną przez Wspólnotę.” (dokument A6-0157/2005 z dnia 26 maja 2005 r.).

2.2 Sytuacja dotychczasowa

2.2.1 Omawiany komunikat Komisji jest efektem znacznych wysiłków w celu stworzenia syntezy skomplikowanej sytuacji prawnej i praktycznej; dlatego też Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny pragnie w pierwszej kolejności pogratulować odpowiedniemu wydziałowi Komisji dobrego wykonania tego zadania. Wypada przypomnieć, że Komitet odniósł się już w sposób ogólny do niektórych kwestii sformułowanych teraz konkretnie przy oznakowaniu ekologicznym dla produktów rybołówstwa w swojej opinii w sprawie *etycznego handlu i systemów gwarancji konsumenckiej* ⁽²⁾.

2.2.2 Aby móc usytuować tę debatę w aktualnym kontekście, należy wziąć pod uwagę, że odpowiedni Komitet FAO, agencji ONZ o kompetencjach w dziedzinie rybołówstwa, przyjął niedawno (11 i 13 marca br.) własne **Wytyczne na temat oznakowania ekologicznego dla ryb i produktów rybołówstwa z łowisk morskich**, konsultowane z ekspertami i zredagowane w październiku 2004 r. ⁽³⁾ Początek debaty w FAO miał miejsce już w 1998 r.

2.2.3 Niniejsza opinia nie może dokładnie odtwarzać treści wytycznych wspomnianych w punkcie powyżej, ale trzeba tu podkreślić, że zawierają one istotne wymogi minimalne oraz kryteria służące do określenia, czy danemu łowisku można nadać oznaczenie ekologiczne, zakładając, że jednostką certyfikacji ma być łowisko. Krotko mówiąc, konieczny jest zestaw zasad, ramy kontroli administracyjnej oraz solidne dane naukowe na temat istniejących zasobów i wpływu rybołówstwa na dany ekosystem. Z drugiej strony, FAO opracowała wytyczne dotyczące tworzenia zasad zrównoważonego rybołówstwa oraz, przede wszystkim, obowiązujących mechanizmów akredytacji i certyfikacji. W szczególności należy podkreślić, że wytyczne FAO wymieniają jako podstawowe wymogi funkcjonowania systemu oznakowania ekologicznego: przejrzystość, udział wszystkich zainteresowanych stron, przepisy dotyczące zgłaszania, tworzenie rejestru, przegląd i korektę procedur i norm, dysponowanie wystarczającymi zasobami ludzkimi i finansowymi, odpowiedzialność finansową, dostępność informacji i systemów utrzymywania, zawieszania lub odbierania akredytacji, oraz odpowiednie prawa do zgłaszania skarg.

2.2.4 Jednocześnie należy wziąć pod uwagę, że oznakowanie ekologiczne jest działaniem stosunkowo nowym i stosowanym głównie w państwach należących do OECD (Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) ⁽⁴⁾ oraz że w WTO (Światowej Organizacji Handlu) trwają prace na ten temat. Ponadto Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna (ISO) opracowała własne kryteria metodologiczne i koncepcyjne dotyczące zarządzania jakością ekologiczną poprzez szereg norm ISO 14000. Komisja musi podjąć znaczny wysiłek, aby

przyjęte normy były spójne i zharmonizowane z istniejącymi wytycznymi i normami międzynarodowymi.

2.2.5 Poszczególne Państwa Członkowskie oraz, w zależności od ich modeli ustrojowych, niektóre ich jednostki regionalne posiadają kompetencje w tej dziedzinie; w jednych przypadkach rozwinięto odpowiednie działania, a w innych jeszcze nie. W Unii Europejskiej istnieje zatem wiele różnych oznaczeń ekologicznych, publicznych i prywatnych, ponadnarodowych, narodowych i regionalnych, co może powodować zagubienie konsumentów i podmiotów działających na różnych rynkach ⁽⁵⁾.

2.2.6 Dlatego też, ze względu na znaczne rozbieżności prawne oraz różnorodność oznaczeń ekologicznych istniejących obecnie na różnych rynkach, konieczne jest podejście multidyscyplinarne, mające na celu harmonizację.

2.2.7 Poprzez przyjęcie w dniu 23 marca 1992 r. Rozporządzenia Rady 880/92 ⁽⁶⁾ Unia Europejska uzyskała pierwsze zharmonizowane oznaczenie ekologiczne. Rewizja tego rozporządzenia, która miała miejsce pięć lat temu, w postaci obowiązującego obecnie rozporządzenia ⁽⁷⁾, ustanowiła system oznakowania ekologicznego różnych kategorii produktów, do których jednak nie zaliczają się produkty rybołówstwa. Dlatego też Komisja powinna dokładnie zbadać możliwości rozszerzenia obecnie obowiązującego oznakowania tak, aby objęło też produkty rybołówstwa i akwakultury.

2.2.8 Należy pamiętać, że debata na temat systemów oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa odbywa się w kontekście bieżących polityk Unii Europejskiej. Chodzi tu konkretnie o Szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego, przyjęty we wspólnej decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady 1600/2002/WE, z dnia 22 lipca 2002 r. ⁽⁸⁾ oraz Plan Działań Wspólnotowych włączający wymogi ochrony środowiska do Wspólnej Polityki Rybołówstwa ⁽⁹⁾, w którym rozważa się analizę oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa jako środek uzupełniający.

2.2.9 Komitet pragnie zwrócić uwagę Komisji, pozostałych instytucji i zainteresowanych podmiotów UE na istnienie systemu zharmonizowanego i ujednoliconego zastosowania oznakowania, które bez wątplenia można uznać za ekologiczne, gdyż gwarantuje ono przestrzeganie dyrektyw dotyczących recyklingu opakowań ⁽¹⁰⁾, chociaż omawiana sytuacja nie jest taka sama. Mowa tu o tzw. „zielonym punkcie”, który jest umieszczany w krajach Unii Europejskiej na większości opakowań nadających się do przetworzenia. Oznaczenie to było zarejestrowanym znakiem pewnego niemieckiego przedsiębiorstwa, które w 1996 r. przenieśli swą siedzibę do

⁽²⁾ Dz.U. C 28 z 23 lutego 2006 r.

⁽³⁾ Zob. dokument FAO TC: EMF/2004/3 z sierpnia 2004 r.

⁽⁴⁾ Zob. np. dokument COM/ENV/TD(2003)30/FINAL z 25 lutego 2004 r. w sprawie dostępu państw rozwijających się do rynków państw rozwiniętych w ramach określonych programów oznakowania ekologicznego. Dokument dostępny na stronie www.oecd.org.

⁽⁵⁾ W celu zilustrowania tej różnorodności można obejrzeć listę oznakowań prezentowaną na stronach internetowych Unii Europejskiej dotyczącej oznakowań ekologicznych (http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/other/int_ecolabel_en.htm).

⁽⁶⁾ Dz.U. L nr 99 z 11.4.1992 r., str. 1.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Rady i Parlamentu Europejskiego (WE) 1980/2000 z 17 lipca 2000 r. Dz.U. L nr 237 z 21.9.2000 r., str. 1.

⁽⁸⁾ Dz.U. L nr 242 z 19.9.2002, str. 1.

⁽⁹⁾ COM(2002) 186 wersja ostateczna z 28.5.2002 r.

⁽¹⁰⁾ Mowa tu o dyrektywach 94/62/WE i 2004/12/WE.

Brukseli i zezwoliło na stosowanie znaku, jako formę współpracy z większością Państw Członkowskich i krajów trzecich, a także z podmiotami gospodarczymi zajmującymi się prawidłowym zarządzaniem przetwarzaniem opakowań. Aktualnie podstawę prawną stanowią dyrektywy wspólnotowe i rozwijające je przepisy krajowe, co w praktyce może doprowadzić do zastosowania jednego tylko znaku o jasnym przesłaniu, poprzez działanie prywatnej organizacji (*Packaging Recovery Organisation Europe s.p.r.l.*) monitorującej harmonizację kryteriów, oraz do ich rozwijania przez różne organizacje krajowe w większości Państw Członkowskich⁽¹⁾.

2.2.10 Biorąc pod uwagę sytuację dotychczasową, Komitet jest zdania, że debata dotycząca oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa i akwakultury odbywa się w Unii Europejskiej w odpowiednim momencie; dlatego też nie powinny mieć miejsca opóźnienia ani zbytnie przedłużanie terminów niezbędnych do rozwiązania tej skomplikowanej kwestii. Debata ta powinna być oparta na wytycznych FAO, ale bez rezygnacji z własnych kryteriów UE oraz ulepszania ich w miarę możliwości, z zastosowaniem podejścia multidyscyplinarnego i kryterium harmonizacji, mając za główne cele ochronę środowiska naturalnego, zasobów i służbę konsumentom.

3. Uwagi ogólne

3.1 Różne podejścia

3.1.1 FAO, organizacja o kompetencjach w dziedzinie rybołówstwa i w związku z tym stanowiąca punkt odniesienia dla różnych regionalnych organizacji rybołówstwa, powiązanych z obecnym systemem prawa morza, obowiązującym od przyjęcia Konwencji ONZ o prawie morza, skoncentrowała się w swoich pracach nad oznakowaniem produktów rybołówstwa na ochronie zasobów i tylko pośrednio odnosi się do pozostających faz wprowadzania produktów na rynek.

3.1.2 Z drugiej strony, prace innych organizacji międzynarodowych, a w szczególności WTO⁽²⁾ i UNCTAD, skupione są na tym, aby w ramach Porozumienia w sprawie barier technicznych w handlu systemy oznakowania ekologicznego nie stanowiły niedozwolonych barier dla handlu międzynarodowego, oraz żeby nie stawały w gorszej sytuacji krajów rozwijających się⁽³⁾. Prace tych organizacji mają na celu uzgodnienie środków uzupełniających w dziedzinie odpowiedzialnego rybołówstwa — jak np. oznakowanie ekologiczne — z normami międzynarodowymi, które zabraniają ustanawiania

barier technicznych lub środków o zbliżonym efekcie na handel międzynarodowy, mając przy tym na uwadze konieczność współpracy na rzecz tego, aby państwa posiadające mniej zasobów technicznych i finansowych potrzebnych do wdrożenia oznakowania ekologicznego mogły otrzymać konieczne wsparcie w tym celu. W tym kontekście Komitet uważa, że oznakowanie ekologiczne produktów rybołówstwa nie stanowi samo w sobie bariery dla handlu międzynarodowego, pod warunkiem, że w przepisach go dotyczących zostaną przewidziane konieczne mechanizmy przejrzystości i równości dostępu.

3.1.3 Ponadto, prace ISO i innych organizacji normalizacyjnych koncentrują się raczej na metodologii i dobrych praktykach w zarządzaniu środowiskowym i powiązanych z tym oznakowaniem ekologicznym; nie powstały żadne dokumenty uwzględniające specyfikę produktów rybołówstwa.

3.1.4 Jedynie prace FAO odnoszą się wyraźnie do oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa, ale podzielamy zdanie Komisji, że każda podjęta decyzja musi być oparta nie tylko na przestrzeganiu ustaleń organizacji międzynarodowych, lecz także na zharmonizowaniu różnych stanowisk, zależnych od charakteru i zadań tych organizacji.

3.1.5 Biorąc pod uwagę powyższe fakty, EKES uważa, że wniosek legislacyjny, który ma być przyjęty przez Komisję, powinien uwzględniać poza pracami międzynarodowymi znaczny dorobek wspólnotowy i doświadczenia Unii Europejskiej wynikające z obecnie stosowanego systemu oznakowania ekologicznego (oraz równoległe doświadczenia z „zielonym punktem”); wydziały posiadające kompetencje w dziedzinie rybołówstwa powinny koordynować swoje działania z wydziałami kompetentnymi w dziedzinie środowiska naturalnego i harmonizacji rynków, tak aby nie pojawiały się niepożądane zaburzenia czy nie powstawało jeszcze więcej nowych oznakowań, co nie dość, że nie spełnia swej roli wobec podmiotów działających na rynku i konsumentów, to powoduje jeszcze większy zamęt. Pomimo związanych z tym trudności, Komisja powinna ustalić harmonogram zapewniający, że jej wniosek legislacyjny nie zostanie przyjęty później niż na koniec pierwszej połowy 2006 r.

3.2 Różne sytuacje w dziedzinie oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa

3.2.1 Wobec braku podstawowego uregulowania prawnego — co trafnie wskazano w dokumencie Komisji — które nadawałoby dość rygorystyczne warunki dla harmonizacji kryteriów, pojawiają się różne sytuacje faktyczne, z których jedne można traktować jako przykłady do naśladowania, a inne jako przykłady praktyk, które należy zlikwidować.

3.2.2 Z analizy dostępnej dokumentacji⁽⁴⁾, np. obowiązującego prawodawstwa międzynarodowego, wynika, że mamy do czynienia z różnorodnością sytuacji, które nie zawsze spełniają wymogi przejrzystości i sprawiedliwości, stanowiących niezbędny element wszelkich systemów oznakowania ekologicznego.

⁽¹⁾ Zob.: <http://www.pro-e.org>.

⁽²⁾ Wyczerpujące informacje na temat stanowiska WTO w sprawie handlu i środowiska naturalnego można znaleźć na następujących stronach:
http://www.wto.org/english/tratop_e/envir_e/envir_e.htm (wersja w jęz. angielskim)
http://www.wto.org/french/tratop_f/envir_f/envir_f.htm (wersja w jęz. francuskim).

⁽³⁾ Zob. dokument TD/B/COM.1/EM.15/2. Mimo że odnosi się głównie do rolnictwa, można go zastosować do wszelkich sektorów eksploatujących zasoby naturalne, jak rybołówstwo. (<http://www.unctad.org/en/docs/c1em15d2.en.pdf>)

⁽⁴⁾ Zob. np. raport Carolyn Deere dla FAO i IUCN pt. „Eco-labelling and sustainable fisheries” (Oznakowanie ekologiczne a trwałe zasoby połowowe), str. 9 lub raport EVER (http://europa.eu.int/comm/environment/emas/pdf/everinterimreport_en.pdf).

3.2.3 W pewnych przypadkach mamy do czynienia z dobrowolnymi mechanizmami, powstałymi we współpracy między podmiotami działającymi na rynku a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje te dysponują zasadami przyznawania, certyfikacji i stosowania ich oznaczenia ekologicznego, które są jasne, sprawiedliwe i dostępne dla wszystkich i które stosuje się na różnych łowiskach w różnych krajach świata. Organizacje tego typu mają komitety konsultacyjne i dysponują odpowiednimi mechanizmami kontrolnymi.

3.2.4 Jednak w innych przypadkach (które wymienia Komisja w omawianym komunikacie) mamy do czynienia zaledwie z prywatnymi „logo” ekologicznymi, których zasady nie istnieją lub nie są udostępnione publicznie, a ich zastosowanie praktyczne odbiega od kodeksów dobrych praktyk w dziedzinie oznakowania ekologicznego. Jeden z tych przypadków może służyć za przykład ilustrujący szkodliwe skutki zastosowania oznaczenia ekologicznego do produktów rybołówstwa, które narusza prawodawstwo międzynarodowe, tworzy niepożądane bariery dla handlu międzynarodowego i opiera się na metodologii zupełnie niezgodnej z jakimikolwiek zaleceniami w dziedzinie oznakowania ekologicznego, tworząc, według pewnego wysokiego urzędnika europejskiego, „faktyczny monopol”.

3.2.5 Tego typu przykłady wykazują, że obecny stan rzeczy, gdzie możliwe jest tworzenie oznakowań ekologicznych bez solidnej podstawy prawnej, a nawet niezgodnie z istniejącym prawodawstwem międzynarodowym i wspólnotowym, nie może już dłużej trwać, ponieważ przynosi to szkodę producentom, konsumentom i innym zainteresowanym stronom.

3.2.6 W przypadku tuńczyka połowianego we wschodniej części Oceanu Spokojnego, właściwa regionalna organizacja rybołówstwa, *Inter-American Tropical Tuna Commission* (Ogólnoamerykańska komisja ds. tuńczyka tropikalnego) poparła przyjęcie Porozumienia w sprawie Międzynarodowego Programu Ochrony Delfinów (AIDCP)⁽¹⁵⁾, do którego dobrowolnie przyłączyła się Unia Europejska poprzez decyzję Rady nr 1993/37/WE z 26 kwietnia 1999 r.⁽¹⁶⁾ Porozumienie to nadaje zasady dla własnego oznaczenia ekologicznego, popieranego także przez Wspólnotę Europejską, co jest obecnie przedmiotem debaty legislacyjnej w Parlamencie Europejskim⁽¹⁷⁾.

3.2.7 Ta szczególna sytuacja powinna zostać uwzględniona jako przyczynek do analizy i stworzenia wniosku dotyczącego rozporządzenia w tej dziedzinie, jako że w przypadkach, gdy regionalna organizacja rybołówstwa kompetentna dla danego łowiska promuje własne oznakowanie ekologiczne zgodne z zasadami FAO, Unia Europejska powinna, po pierwsze, uczestniczyć w pracach dążących do zapewnienia, że metodologia certyfikacji i wydawania oznaczeń spełnia stawiane wymogi, a

po drugie powinna przewidzieć we własnych przepisach zastosowanie takich oznaczeń oraz zakazanie takich, które naruszają jej przepisy.

3.2.8 Komitet jest zdania, że każde prywatne oznakowanie ekologiczne produktów rybołówstwa i akwakultury musi być poddane rygorystycznym kryteriom akredytacji i niezależnej certyfikacji, oraz uważa, że wniosek legislacyjny opracowywany przez Komisję powinien ustanowić stworzenie rejestru publicznego dostępnego dla wszystkich zainteresowanych oraz dla podmiotów działających na rynku produktów rybołówstwa i akwakultury, umożliwiającego sprawdzenie, które oznakowania będące w użytku spełniają prawnie ustanowione wymogi.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Wdrażanie, certyfikacja, przyznawanie, nadzór i sankcje

4.1.1 Oznakowanie ekologiczne musi wyraźnie odróżniać się od ogólnych przepisów o oznakowaniu produktów spożywczych. Zastosowanie oznaczenia ekologicznego nie stanowi samo w sobie dowodu przestrzegania przepisów, których przestrzeganie jest oczywiście i tak wymagane, (również wobec produktów nieoznakowanych ekologicznie), lecz jest dowodem spełniania pewnych wysokich standardów ochrony środowiska, które w interesującym nas przypadku obejmują praktyki odpowiedzialnego rybołówstwa, zachowanie zasobów produktu objętego oznakowaniem oraz minimalizację szkód dla różnorodności biologicznej i szeroko pojętego środowiska morskiego.

4.1.2 Oznakowanie ekologiczne produktów rybołówstwa, podobnie jak jakiegokolwiek innego produktu eksploatowanego z zasobów naturalnych czy pochodzącego z akwakultury, mogłoby być przyznawane zarówno produktom nieprzetworzonym (całe ryby, świeże lub mrożone), jak i przetworzonym, czy to mrożonym, czy solonym, konserwowanym, gotowym do podgrzania czy przygotowanym na bazie mięsa rybnego. W pierwszym przypadku, oznaczenie ekologiczne powinno stanowić gwarancję, że metody połowów przeprowadzonych przez rybaków są zgodne nie tylko z zasadami kontroli danego łowiska, lecz także z Kodeksem Odpowiedzialnego Rybołówstwa FAO. W drugim przypadku, oznaczenie ekologiczne musi gwarantować to, że poprawne zastosowanie zasad odtwarzania historii produktów spożywczych oznacza, że przetworzony i wprowadzony na rynek produkt, który trafia do klientów, naprawdę pochodzi z połowów, które zasługują na oznaczenie ekologiczne.

4.1.3 Dla prawidłowego wdrożenia oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa nie wystarczą ogólne ramy prawne; konieczne jest także ustanowienie jasnego mechanizmu akredytacji dla organizacji zajmujących się certyfikacją, a także wydawania oznakowań, rozwiązywania konfliktów, nadzoru i sankcji wobec niestosowania się do reguł i nadużyć. Mechanizm ten może służyć za kryterium odróżniania oznakowanych produktów rybołówstwa od innych produktów rybołówstwa.

⁽¹⁵⁾ Postanowienia porozumienia można odnaleźć na stronie: <http://www.iattc.org/IDCPDocumentsENG.htm>.

⁽¹⁶⁾ Zob. też wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Porozumienia w sprawie międzynarodowego programu ochrony delfinów (COM(2004) 764 końcowy).

⁽¹⁷⁾ PE 357.789v01-00 z 2.5.2005 r. – Projekt raportu w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Porozumienia w sprawie międzynarodowego programu ochrony delfinów (sprawozdawca: Duarte FREITAS).

4.1.4 EKES jest zdania, że takim jasnym mechanizmem byłby rejestr, o którym mowa w punkcie 3.2.8. Zarówno odpowiednie przepisy jak i rejestr powinny zagwarantować, że głównym elementem tego systemu będzie przejrzystość, co w połączeniu z informacją dla konsumentów powinno pobudzić zaufanie konieczne do zmniejszenia istniejącej obecnie różnicy między liczbą konsumentów zainteresowanych aspektami ekologicznymi produktów, które nabywają (obecnie ok. 44 %), a tymi, którzy faktycznie uwzględniają to zainteresowanie przy dokonywaniu zakupu (obecnie ok. 10 %).

4.1.5 Zarówno dane zawarte we wspomnianym powyżej raporcie EVER, jak i stanowisko wyrażone przez EUROPECHE/COGECA⁽¹⁸⁾ w nocie na temat kwestii poruszanej w niniejszej opinii, pobudzają do pewnego pesymizmu co do tego, czy oznakowanie ekologiczne w ogóle, a zastosowane dla produktów rybołówstwa w szczególności, wniesie wartość dodaną dla producentów i poprawę przejrzystości i uczciwości informacji dla konsumentów. Ochrona środowiska, w najszerszym tego słowa znaczeniu, staje się jednak obecnie, obok walki z głodem, jednym z najważniejszych wyzwań ludzkości. Dlatego też konieczne jest, aby Unia Europejska starała się przewodniczyć procesom umożliwiającym odpowiedzialnym konsumentom odróżnienie i wybór produktów, przy których połowie, przetwórstwie i wprowadzaniu na rynek przestrzegano kryteriów ochrony środowiska.

4.1.6 Komitet został poinformowany o stanowisku oficjalnie wyrażonym przez WWF i cieszy się, że pomimo pewnych różnic w podejściu do konkretnych szczegółów, jest ono w dużym stopniu zbieżne ze stanowiskiem wyrażonym w niniejszej opinii, szczególnie jeśli chodzi o oczekiwaną rygorystyczność przepisów dotyczących oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa.

4.1.7 Komitet jest zdania, że reguły, które Komisja przedstawi w odpowiednim momencie, powinny szczególnie uwzględniać ewentualną możliwość wykorzystania oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa jako środka umożliwiającego wsparcie branży rybołówstwa, którego koszty można rozłożyć w łańcuchu handlowym, bez uszczerbku dla konsumentów. Oznacza to, że oznakowanie ekologiczne mogłoby się stać metodą uświadamiania rybaków i przedsię-

biorstw rybackich co do konieczności uprawiania zrównoważonego rybołówstwa i akwakultury, w celu zachowania zasobów, które stanowią podstawę działalności połowowej, jak i całego następującego łańcucha handlowego.

4.1.8 Komitet pragnie wskazać Komisji, że oznakowanie ekologiczne produktów rybołówstwa niesie ze sobą koszty finansowe, które muszą być przejęte przez łańcuch produkcyjny przed dotarciem produktu do konsumenta. Małe i średnie przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwa z rozwijających się krajów trzecich mogą mieć w pewnych okolicznościach trudności z dostępem do oznakowania ekologicznego, dlatego też przyjęte przepisy powinny zawierać mechanizmy interwencyjne za pośrednictwem organizacji producentów, zrzeszeń rybaków lub umów o partnerstwie. W każdym razie, pełna skuteczność oznakowania ekologicznego wymaga znacznego wysiłku edukacyjnego i informacyjnego. Dlatego też EKES uważa, że instytucje publiczne powinny sfinansować kampanie informacyjne skierowane do podmiotów działających na tym rynku i do konsumentów.

4.1.9 W związku z tym każde działanie, jakie Unia Europejska podejmie w tym kierunku, trzeba traktować jako pierwszy krok na długiej drodze. Krok taki powinien jednak być na tyle ambitny, aby ustalić:

- i. jasne i wiążące zasady akredytacji, certyfikacji i zastosowania oznakowań dla produktów rybołówstwa;
- ii. systemy kontroli skuteczności, przejrzystości i sprawiedliwości takich zasad dla wszystkich podmiotów działających na rynku;
- iii. systemy sankcji (oparte na zasadzie pomocniczości) wobec naruszania obowiązujących zasad;
- iv. programy informacyjne dla konsumentów i podmiotów działających na rynku dotyczące dokładnego znaczenia oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa;
- v. odpowiadający temu program inwestycji uwzględniający zwłaszcza następstwa gospodarcze oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa;
- vi. konieczne mechanizmy stałego dialogu z zainteresowanymi stronami, w celu stałego ulepszania tego systemu.

Bruksela, 14 lutego 2006 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁸⁾ EP(05)115-CP(05)86S1 z 24 sierpnia 2005 r.